

Regionálne Trampské Združenie - Pezinok

Malokarpatský občasník

ročník 4

2/2012

Výstup Medvedou roklinou (Bärenschützklamm) 8.5.2012-Rakúsko

Marcový pochod

Už v poradí ôsmu prvomarcovú sobotu sme sa stretli na tradičnom mieste. Pezinská Baba je miestom začiatku každoročného Marcového pochodu: Pezinská Baba – Pezinok. Trasa býva vždy tá istá, akurát si ju podľa potreby občas zmeníme. Teraz sa nás nazbieralo viac ako tridsať. Spoločnú fotku sme si urobili na tisícke zjazdovke. Využili sme jej svah ako tribúnu. Malí na spodok, tí čo tam chceli byť sa dali za nich a tí čo tam nechceli byť, sú tam ani neni. Vtedy som si ešte nebol celkom istý, či trasu zmením alebo pôjdeme ako vlani. Jak sme dochádzali na Biele mechy, padlo rozhodnutie. Ideme cez Konské hlavy. Rozhodol som sa tak preto, lebo výhľady, čistá obloha a parádne nasadenie predurčovali úspech pochodu. Samozrejme som netušil, aká je parádne strmá, zľadovatela cesta na samý vrchol. Zvládli sme to aj napriek tomuto nešváru. Niektorí si to namierili porastom, predierajúc sa k vrcholu a tí ostatní cestou ľadovou. Ten kto bol hore medzi prvými, nemohol sa vyhnúť smiechu, dívajúc sa na úžasné tanečné kreácie tých, čo si vybrali ľadovú cestu. Na vrchol sme sa samozrejme dostali všetci bez nejakých zlomenín, no zato zadok bolel nejednu dievčinu. Ako na povel pri smerovníku všetci začali vyťahovať lepeňáky, cigarety a nápoje rôznych druhov a sily. Po pár minútach bolo treba už ísť, šak nebudeme tam nocovať a vydal som sa aj s pár ľuďmi napred. Ako sme sa približovali k miestu odkiaľ som chcel, aby sme sa pustili dolu do Slniečného údolia, všimol som si na obzore, niekde strašne ďaleko na západ, vrcholky Álp. Vďaka parádnej viditeľnosti a niekoľkým kamarátom som nevyzeral ako blbec, keď som celú cestu rozprával, že ich bude vidieť. No, boli tam, ale fakt boli ďaleko, len dobrým okom sa dali pozorovať. Chcel som celý sprievod zobrať dolu cez Prostredné, ale už bolo dosť hodín, tak som to skrátil Strateným kútom. Bolo to trošku strmé, mimo ciest a blatové, ale oveľa rýchlejšie. Dolu na Tigroch bolo dosť naplaveného blata z potoka, ale ani to nám nerobilo žiadnu prekážku. Zdolali sme ho a zaraz sme sa ocitli v Slniečnom údolí. U Lewisa na chate uvarila partia zložená z Džipa, Lewisa, Šoka a Dufana a fúry ďalších, parádny slepý guláš a grog, alebo čo to bolo. Rendy nám priniesla v kočíku ukázať malinkú Michaelku, inak najmenšiu účastníčku. Pojedli sme, povyprávali sme, popili sme a davaj ho do Pezinka. Pri odchode od Lewisa sme s Rendy rozдали každému camrátko, čo vyrobila a poďakoval som sa účasť na akcii. Dolu to už šlo rýchlejšie. Čakali sme sa snád' na každom kilometri. Ako sme sa približovali k Pezinku, začali sme sa od seba odtrhávať. Niektorí si museli ísť plniť úlohy na Zošku, druhým zase išiel vlak, či niečo a niekto mal len smäd'. Smädní sme sa potom postupne postretali v Telešporte, kde bol teda oficiálny koniec Marcového pochodu. Cigánska, pívko a aj pesnička nám robili záver akcie.

Ako to už v tejto dobe býva, nik nemal toľko času, aby tam zostal do záverečnej, ani ja. Ten kto na pochode bol, si určite niesol pekné zážitky domov, som o tom presvedčený. A ten kto by si ich chcel niešť , je o rok vítaný.

Gula, RTZ - Pezinok

VÍTANIE JARI 23.-25. marca na Sklenej Hute usporiadala partia trnavských trampov.

Už v piatok sa v údolí pod Geldekom stretli Šoko z Túlavých psov, Smrko z Bielych supov, Vlado z Večných vlkov, Kutáč zo Štvancov - Tábora štvancových so Šampónom z Icarilly a Smradkom z Oranžového expresu, aby pripravili táborisko. Navečer sa k nim pridala Džombo z Feriby, to už bolo všetko pripravené, proti každoročne sa opakujúcemu nečas, ale tento krát to vyšlo aj s pekným počasím.

V sobotu prvý prišiel od Zabitého Dufan z Túlavých psov a ďalší kamaráti, samotári Gombík s Brdom a gitarou, potom prišli na čele so Suchárom, Pupulou, Dubákom, Padákom, a ako reprezentanti ostatnej Bratislavy muzikant Čarodej s Kompótom a Hampem.

Kutáč so Šampónom pripravili prechádzku do prebúdajúcej sa prírody cez Kolovrátok pomalým výstupom na vrchol jedného z najkrajších takmer stepných kopcov Malých Karpát, Klokoč.

Dopoludnia sa Smrko (nebol nikto iný), rozhodol pripraviť niečo pod zub. Našťastie v správnom čase prišli kamaráti Sam a Bufi spoza rieky Moravy. Sam ako „rodený“ kuchár zachránil situáciu tým, že zo Smrka sa stal iba jeho pomocník.

Popoludní sa ešte objavili Majo zo Štvancov, Šaman, jeden z pamätníkov T O. Túlaví psi a dôverný znalec tejto časti Malých Karpát, ale na vítaní jari tu ešte nebol. Prišiel aj Johan zo Sokolov so svojou Žofkou z Krochien s vnúčikom. Podvečer, ako sa na správneho gazdu patrí, prišiel aj horár Martin, alias tramp Jimmy, i s výbavou, sladkým drevom a harmonikou, aby prenocoval, pod širákom.

K večeru sa tak dostali do varu naraz štyri gitary a ešte o niečo viac muzikantov. Sledovať hrať na gitarách naraz takých majstrov ako sú Bufi i Čarodej, neustále sa „trampsky“ lepšiaci Lubo, klasik Gombík a Jimmy sa Skleným Hutám podarilo prvý raz. Dufan s Kutáčom tiež pridali čosi zo starého repertoáru pod názvom „Spívaj jak čuješ“ z čas békajúcich trampov po staničných výpravách na veľké vandre. Úspešná kultúrna vložka prekvapila aj kamarátov z Moravy, že „také čosi ešte neslyšali“. Skrátka super!!! Les i lúka boli do skorých ranných hodín plné trampskej hudby a spevu a to tu naozaj na vítaní ešte nikdy nebolo. Prvé nedeľňajšie jarné ráno bolo ako vymaľované.

Info trampí Trnava

Májová výprava, ktorú zorganizoval Kamarát Karfo spolu s Regionálnym trampským združením Pezinok do Medvedej rokliny v Rakúsku mala veľký úspech. Vyrazili sme 8. mája o 6:00 hod autobusom z Bratislavy. Do Mixnitzu v Rakúsku sme prišli o 9:00. Výstup k vstupu do rokliny bol pohodový. Po zapltení vstupných poplatkov sa pohla celá výprava 49 členov do rokliny. Skutočne bolo čo obdivovať a tiež zvládnuť 169 rebríkov bolo pre niektorých členov hračkou a pokračovali po hrebeni na vrchol ku krížu n.v. 1721 m., tí menej zdatnejší zvolili cestu po vrstevnici s prevýšením cca 780 m do rekreačnej oblasti Taichalm kde nás čakal autobus Unavený sme nastúpili do povozu a vyrazili na túžobný návrat domov.

Ahoj niekedy na ďalšej výprave „L“

ROZLÚČILI SME SA S KAMARÁTMI!

*„Opúšťam lesy Karpatské, vôňu hribov, hviezdne noci, ranné zore...
Bol som len tulákom, srdce slobodné som mal, preto nesmútte kamaráti,
že odchádzam, teraz už navždy voľný zostávam.“*

Pijavica

11. marca 2012 odišiel posledný vander vo veku nedožitých 62. rokov kamarát tramp **Imrich „Pijavica“ Orth** člen a šerif TO. Scarabeus. Narodil sa 19.10.1950 v Pezinku. Od detstva miloval les. Okrem trampovania sa venoval hubárčeniu. Mnohí ho mohli poznať i pod menami „Imino či Noša“. S kamarátom Čučom a Čembom založil v r. 1967 trampskú osadu Šelma. Neskôr

po zániku tejto osady s kamarátmi a kamarátkami zakladá novú tramskú osadu Scarabeus, ktorej bol šerifom. Strasti života a založenie rodiny ho odviaľali do pohraničia a neskôr za prácou do cudziny. V posledných rokoch viedol samotársky život. Často sme ho stretávali na stretnutiach spolu so svojim synom. Veľa krát prichádzal k ohňu ako duch, odišiel však ako vánok, ktorý pohladil les a kamarátov. Rozlúčili sme sa s ním 12. mája 2012 na Blatine.

Vo veku nedožitých 86. rokov 12. apríla 2012 odišiel na posledný vander kamarát

Štefan „Pubo“ Baláž.

Bol jedným z najstarších tramských samotárov. Stíchli struny jeho gitary aj jeho hlas. Miloval prírodu, tramping a tramskú muziku. Aj keď bol samotár, rád prichádzal medzi kamarátov a svojimi nástrojmi gitarou, ústnou harmonikou a drevenými lyžičkami sa často pripájal k dobrej nálade.

Se smutkom v srdci oznamuje tramská osada **Ontário – Zaječí**, že 13.4.2012 náš osadník, klamarát

Miroslav „Scooter“ Zajíc

se vydal na svoj posledný vandr „Suchou stezku a modrou oblohu tam nahoře, kamaráde“

Čeť ich pamiatke!

RTZ-Pezinok

Zaujímavosti z kroník mesta Pezinka a histórie pezinského a malokarpatského baníctva.

Pokračovanie

24. jún 1339 – Listina kráľa Karola Róberta, ktorou povolil grófom zo Svätého Jura a Pezinka právo ťažby zlata a iných drahých kovov na ich majetkoch.

1525 - Pezinskí kupci získavajú kráľovské privilégium, ktorým boli oslobodení od mýta a iných poplatkov na cestách po celom Uhorsku.

1574 - Richtár Pezinka a mestská rada vydali štatút cechu pezinských ševcov. Ide o najstarší štatút pezinského cechu.

1601 - Prvýkrát sa spomína pezinská radnica. Stála v blízkosti dnešného Dolného kostola a magistrát ju využíval minimálne do roku 1650.

31. marec 1615 - Privilégiom kráľa Matej II. sa Pezinok stáva slobodným kráľovským mestečkom.

12. júl 1628 – V Pezinku vznikol cech tesárov.

1746 - Na mesto doľahli také horúčavy, že viacero jeho obyvateľov zomrelo od tepla.

17. jún 1770 – Pezinok navštívil pri návrate z Trnavy cisár Jozef II. Pri meste zároveň táboril jeho pluk.

1790 - Začala ťažba antimónu v Hrubej doline.

16. august 1831 - V Pezinku vypukla cholera, ktorá si vyžiadala 156 obetí, v Grinave 103 obetí a na Cajle 112 obetí.

30. jún 1941 - Na pezinskú železničnú stanicu dorazil prvý konský vlak z Bratislavy.

1850 – podľa sčítania ľudu mal Pezinok 4471 obyvateľov, z toho 2123 Slovákov, 1775 Nemcov, 476 Židov, 91 Maďarov a 6 Talianov.

1856 - Pezinský mešťan Andrej Taubinger dal mestu do prenájmu svoj dom na dn. Holubyho ulici. Magistrát v ňom zriadil policajnú stanicu.

1856 - Mesto zriadilo v Hrubej doline vlastnú vápenku.

1861 - Mesto kúpilo od Ťažiarstva Marianna, Terézia a Jozef štôlne banské polia, budovy, jazero a cesty s podmienkou, že ťažba zlata už nebude obnovená.

25.jún 1862 - Dištriktuálny banský súd v Banskej Bystrici vyčiarokol najstaršie Ťažiarstvo Marianna, Terézia a Jozef štôlne z knihy ťažiarov.

1867 - Bola zahájená výstavba hradskej cez Malé Karpaty, z Pezinka do Perneka.

27.december 1871 - Mesto Pezinok kúilo za 250 zlatých banský dom, tzv. haviareň na Slniečnom údolí pri Pezinku.

5.január 1872 - Valné zhromaždenie ťažiarov sa rozhodlo opustiť banské polia na Starom Meste v Slniečnom údolí. V tom istom roku vymazal banský kapitanát v Banskej Bystrici banské polia na Starom Meste z banskej knihy, čo znamenalo koniec ťažby zlata na Starom Meste.

1.máj 1873 – Na pezinskú železničnú stanicu dorazil z Bratislavy prvý parný vlak.

1874 - V Pezinku bola dokončená nová budova železničnej stanice, ktorá slúži dodnes.

1882 - Po 32 rokoch prevádzky zaniká na Cajle továreň na výrobu kyseliny sírovej, ktorá bola svojho času prvou v Uhorsku.

Apríl 1885 - Karol Stefanie z Hainburgu a Ľudovít Dietz na Cajle zriadili v mlyne prenajatom od mesta prvú uhorskú továreň na ihly a ihlové výrobky, ktorá zamestnávala až 40 ľudí.

1886 - Do Pezinka bol zavedený telegraf.

1.október 1895 - Po 10 rokoch činnosti v Pezinku zaniká prvá továreň na ihly a ihlové výrobky.

1895 - V Pezinku zahájila činnosť Prvá parná tehelňa bratislavského podnikateľa Imricha Rösslera.

1902 – Prvé premietanie filmu v Pezinku. Stalo sa tak v dome na Pálffyho ulici č. 108 (dn. Sládkovičova ulica).

1902 - Alfréd Klein založil v Pezinku prvú tlačiareň.

1908 - V Pezinku vzniklo prvé kino.

1908 - V Pezinku začal vychádzať časopis Bazin és vidéke. Zanikol v roku 1912.

7.marec 1914 - O 17.00 hod. sa v príbytkoch pezinských mešťanov prvýkrát rozžiarili elektrické žiarovky.

9.marec 1914 – Prvýkrát sa rozsvietilo verejné osvetlenie mesta, tvorené 21 elektrickými lampami.

12.november 1918 - Do Pezinka prišla vojenská jednotka československého vojska, ktorá tu zriadila posádku.

6.február 1921 – V Pezinku vznikla telovýchovná jednota Sokol.

29.august 1921 - Bol založený Pezinský športový klub.

1923 - Zanikajú sírne kúpele na Cajle.

30.máj 1924 - V Pezinku bola zriadená Slovenská ľudová hospodárska škola.

1925 - Začala prestavba nerentabilných kúpeľov na tzv. Afilovaný ústav pre duševne chorých.

1929 – V Pezinku bola dokončená telocvičnou jednotou Sokol samostatná spolková budova – Sokolovňa.

1934 - V Pezinku sa uskutočnilo prvé vinobranie.

1937 - Bola zahájená výstavba pezinských vojenských kasární.

1941 - V Pezinku obnovená ťažba antimónu pre vojenské účely.

26.jún 1944 – nad Pezinkom sa uskutočnila jedna z najväčších leteckých bitiek druhej svetovej vojny nad územím strednej Európy. V leteckých súbojoch bolo zostrelených až 72 lietadiel. Niekoľko z nich spadlo aj v širšom okolí mesta.

2.september 1944 - Zo zajateckého tábora v Grinave boli oslobodení 26 americkí letci, ktorí boli následne prevezení na povstalecké územie.

6.február 1945 - Vojaci 14. divízie SS Galizien popravili v Grinave Dominika Virgoviča za to, že nahováral niektorých vojakov na prebehnutie k partizánom.

1.apríl 1945 - Do Pezinka vstúpili prví vojaci 1. gardovej jazdecko-mechanizovanej skupiny genplk. I.A.Plijeva. Počas bojov, ktoré prebiehali až do 3.apríla padlo v pezinskom, grinavskom a cajlanskom chotári 116 vojakov a dôstojníkov Červenej armády.

3.apríl 1945 - O 11. hodine zaútočilo na Pezinok päť nemeckých lietadiel, ktorých bomby zasiahli domy na Štefánikovej, Sládkovičovej a Cajlanskej ulici.

4.apríl 1945 – V nočných hodinách zaútočili na Pezinok nemecké lietadlá, ktoré zbombardovali vojenské kasárne a Kupeckého ulicu.

máj 1945 - V Grinave vznikol sústredovací tábor pre karpatských Nemcov, ktorí boli následne odvezení do Nemecka.

27.december 1945 - Z Pezinka odišli posledné jednotky Červenej armády.

1946 – Začiatkom roka schválil Štátny plánovací úrad regulačný plán mesta Pezinok, ktorý na dlhé roky stanovil jeho budúci vývoj.

február 1946 - Uskutočnila exhumácia sovietskych vojakov a dôstojníkov, padlých pri oslobodzovaní Pezinka a ich prevoz do Bratislavy, kde boli pochovaní na Slavíne.

1947 - Dokončila inštalácia mestského verejného rozhlasu v Pezinku.

1947 - Dedina Grinava premenovaná nariadením Ministerstva vnútra na Myslenice.

13.-14.jún 1947 - Uskutočnili sa oslavy 300. výročia povýšenia Pezinka na slobodné kráľovské mesto. Na slávnostnom zasadnutí MNV bolo prečítané uznesenie Zboru povereníkov SNR, ktorým sa Pezinku opäť priznal charakter mesta.

14.jún 1947 - Bol položený základný kameň budovy nového mestského úradu na dnešnom Radničnom námestí v Pezinku.

1947 - Pri príležitosti 300. výročia povýšenia Pezinka na slobodné kráľovské mesto vyšli prvé slovenské Dejiny mesta Pezinka, ktoré napísala Darina Lehotská.

11.január 1948 - Obec Cajla bola oficiálne zlúčená s Pezinkom.

1949 – Uskutočnila sa posviacka zrekonštruovaného kostola Božského Spasiteľa na námestí, ktorý bol poškodený počas oslobodzovania Pezinka.

1.október 1950 - Počas vinobrania sa uskutočnilo slávnostné uzavretie družby Pezinka s českým mestom Mladá Boleslav.

1951 - Pod gesciou podniku Západoslovenské tehelne vzniklo v budove tzv. Palugyayovskej kúrie na Štefánikovej ulici v Pezinku stredné odbornú učilište.

1953 - Bolo dobudované pezinské letné kúpalisko a poliklinika.

1955 – Počet obyvateľov Pezinka dosiahol desaťtisíc.

1959 - V Grinave bola dokončená výstavba základnej deväťročnej školy s telocvičňou.

1960 - Bola dokončená výstavba 23-triednej panelovej školy na Fándlyho ulici v Pezinku.

30.jún 1960 - Zaniká okres Pezinok a mesto sa stáva súčasťou okresu Bratislava-vidiek so sídlom v Bratislave.

Z histórie pezinského a malokarpatského baníctva

Napriek tomu tu až do konca prvej svetovej vojny prebiehali viaceré pokusy o obnovu ťažby zlata a v roku 1909 prejavilo o pezinské zlaté bane záujem dokonca uhorské ministerstvo financií, no k reálnej obnove ťažby však už v tomto období nedochádza.

S obnovou ťažby zlata na Starom meste pri Pezinku dochádza postupne k oživeniu baníctva aj v ďalších malokarpatských lokalitách. Už v roku 1786 dochádza k obnove ťažby v už spomínanej Svätodušnej štôlni pri Perneku, kde sa podľa dobovej správy podarilo pri dobierke spodku chodby naraziť na úpadnicu, v ktorej otvorili rudnatú čočku, obsahujúcu až 4000 g zlata. Neskôr však aj tu začala ťažbu komplikovať voda a po roku 1790 sa už Svätodušná štôlna nespomína. Po roku 1806 sa začínajú na základe odporúčania banského radcu F.C.Hella otvárať banské diela aj v chotári Modry.

S úpadkom ťažby zlata v malokarpatských horách sa začínajú do popredia postupne dostávať aj ďalšie banské suroviny. Už v roku 1790 sa otvárajú v Pezinku-Cajle prvé antimónové banské diela: Francisci štôlna, Jozef šachta a Jozef štôlna. V období 1.11.1809-31.10.1810 tu ťažiarstvo Jozef Zajler a Francisci Zajler vyťažilo 11,1 tony antimónovej rudy. V roku 1807 zakladá jeden z najvýznamnejších podielnikov ťažiarstva „Marianna, Terézia a Jozef štôlne“ barón Penkler samostatné ťažiarstvo „Cajlanská Jozef a František Xaver štôlna“, ktoré sa zameriavalo na ťažbu antimónovej rudy na Kolárskom vrchu. Taktiež samotné ťažiarstvo „Marianna, Terézia a Jozef štôlne“ otvára antimónové bane na Kolárskom vrchu. Úpadok ťažby antimónu v Pezinku začína okolo roku 1850 a vyvrcholil v roku 1906, keď bola ťažba antimónu v pezinských horách zastavená na viac ako tridsať rokov. Nepomohlo ani vybudovanie prvej floatačnej úpravovne rudy v Uhorsku, ešte v tom istom roku.

K obnove ťažby antimónu v Pezinku dochádza 26. marca 1939, keď boli na príkaz Riaditeľstva antimónových závodov v banskej Bystrici zahájené otváracie práce v starých antimónových štôlnach v chotári mesta. Na týchto prácach sa spočiatku podieľali len 4-5 baníci a jeden majster. Koncom roku 1939, tesne pred zahájením samotnej ťažby však ich počet stúpol až na 40. Do znárodnenia pezinských antimónových baní dekrétom prezidenta republiky z 28.10.1945 sa tu mesačne vyťažilo 600-700 ton antimónovej rudy. Po znárodnení bola majetková podstata spoločnosti Antimónové banícke a hutnícke závody, úč. spol. so sídlom v Pezinku prenesená na národný podnik Rudné bane Banská Bystrica, resp. na jeho organizačnú zložku Rudné bane Pezinok. V roku 1946 bolo vyťažených 5400 ton antimónovej rudy, no už v roku 1947 bola ťažba pre nerentabilitu na tri roky zastavená. Začiatkom 50-tych rokov bola obnovená a po tom, ako geologický prieskum vykonaný v rokoch 1952-1956 odhalil veľké zdroje antimónu nastal rozmach ťažby. V priebehu šesťdesiatych rokov boli rekonštruované viaceré zariadenia rudných baní, čo umožnilo zvýšiť ťažbu až na 30000 ton rudy ročne (1967). Produkcia stúpala až do začiatku osemdesiatych rokov 20.storočia, keď napríklad v roku 1980 vyťažilo 106 zamestnancov podniku 40000 ton antimónovej rudy, z ktorej sa v huty vo Vajskovej vyrobilo 310 ton antimónu. Ako sekundárny produkt sa zároveň v tom istom roku vyťažilo 7 kg zlata. Koncom osemdesiatych rokov 20.storočia dochádza k postupnému úpadku baníctva v Pezinku spôsobeného najmä otváraním trhov a zmenou politicko-geografickej situácie v Európe a v roku 1992 sú brány podniku Rudné bane Pezinok definitívne zatvorené.

Paralelne s ťažbou antimónu sa rozvíja ťažba tej istej suroviny a v susednom Perneku, na lokalita Jahodnisko (dnešná Krížnica), kde od roku 1790 podnikal František Entzler, brat známeho pezinského ťažiara. Aj tu však bola ťažba celkovo nerentabilná, aj keď štôlna Barbora vykazovala spočiatku nevelký zisk. V období 1.10.1809-31.10.1810 sa tu vyťažilo celkovo len 2,74 tony antimónovej rudy. K oživeniu ťažby dochádza až v tridsiatych a štyridsiatych rokoch 19.storočia zásluhou banských podnikateľov Jána Spornaffa zo Šoprone a baróna Augustína Várhegyiho. Od roku 1903 vlastnil český podnikateľ Leopold Klíma, ktorý najmä v rokoch 1913-1922 s podporou ríšskonemeckého kapitálu vytvoril moderný banský účastinný podnik, zameraný na ťažbu pyritu a antimónu. Výhradným odberateľom upravených rudných polotovarov bola bratislavská továreň spoločnosti Dynamit - Nobel. Ťažba antimonovej rudy v Perneku zaniká a už sa ju nepodarilo obnoviť ani napriek pokusu nemeckej spoločnosti Antimon N.G. so sídlom v Banskej Bystrici v roku 1940.

Na prelome 18.-19.storočia sa neúspešne pokúšali ťažiť antimónovú rudu aj v Kuchyni a to v Trojičnej, Puklišovej a Juraj štôlni. V sledovanom období 1.11.1809-31.10.1810 sa v Juraj štôlni vyťažilo len 840 kg antimónovej rudy, v ostatných štôlniach sa vtedy už nepracovalo. Nerentabilná bola tiež ťažba antimónovej rudy v údolí potoka Schwanzbach, v chotári dnešnej Kuchyne. Tu koncom 18.storočia pracovali dve štôlne: Sv. Trojica a Ján Kristiteľ. Aj tu sa pokúšali obnoviť ťažbu suroviny už spomínaní podnikatelia Ján Spornaff zo Šoprone a barón Augustín Várhegyi no s malým úspechom.

Ďalšou dôležitou surovinou, ktorá sa ťažila v Malých Karpatoch bol pyrit. V rokoch 1855-1896 sa z dvoch ložísk, v Pezinku a v Perneku vyťažilo celkovo 64.914 ton pyritovej rudy. V Perneku sa pyritová ruda ťaží už v prvej polovici 19. storočia a v Pezinku sa ťažba pyritu prvýkrát spomína v roku 1851, keď sa uvádza baňa Gedeon, ktorú mali prenajatú podnikatelia Augustín Nehrer a Augustín Dubovský. Obaja vtedy plánovali výstavbu továrne na výrobu kyseliny sírovej z pyritovej rudy, vyťaženej v spomínanej bani. Toto však napadol František Csida, ktorý mal továreň na kyselinu sírovú v prevádzke už od roku 1848. Išlo o prvú továreň svojho druhu v Uhorsku a Csida surovinu pre továreň v tom čase ťažil v prepožičanej bani Ferdinand. Ťažba pyritov v oblasti Pezinka dočasne zaniká v roku 1896 a obnovená je počas prvej svetovej vojny. V Pezinku zaniká ťažba pyritu po roku 1896 a v Perneku ju udržal spomínaní podnikateľ Leopold Klíma až do roku 1920.

Z ďalších surovín, ktoré sa ťažili v malokarpatských horách treba spomenúť tiež olovo a zinok, ktoré sa ťažili krátkodobo koncom 19.storočia v chotári obce Pernek alebo ťažbu limonitu v štôlni Rudolf v chotári Jablonového, kde sa ťažil aj pyrit. Podľa dobových záznamov sa ho tu vyťažilo celkovo asi 10,9 tony. Limonit sa tiež sporadicky ťažil v chotári Perneku, pri Rači a v okolí Borinky. V chotári Stupavy a Jablonového sa v rokoch 1886-1895 ťažil mangán. Ťažba mangánu bola v chotároch Stupavy, Jablonového a Borinky obnovená v roku 1903 a realizovala ju tam Západouhorská montánná spoločnosť. Ťažba vykazovala stúpajúcu tendenciu z 60 ton v roku 1903 až na 4110 ton v roku 1907. V období 1877-1912 sa podľa záznamov vyťažilo celkovo 11414 ton mangánovej rudy. Významnou, a to nielen z hľadiska regiónu Malých Karpát bola tiež ťažba mariatálskych bridlíc v chotári obce Marianka (Mariatál). Ťažba tu prebiehala povrchovo, ale aj kutaním. Počiatky podzemnej ťažby môžeme datovať do roku 1860. Hlavným produktom boli najmä školské a rôzne ozdobné tabuľky a predmety, obkladacie tabule na nábytok, schody, krytina striech, podláh a ciest. V extrémnych klimatických podmienkach Álp, kam smerovala časť exportu, sa použitie mariatálskych bridlíc neosvedčilo a tak sa výroba

postupne preorientovala na vyhotovovanie školských tabuliek, ktoré sa exportovali nielen v rámci Rakúsko - Uhorska, ale aj do Srbska, Anglicka, Južnej Ameriky a Orientu.

O rozmanitosti malokarpatského nerastného bohatstva a bohatých dejinách malokarpatského baníctva svedčia aj ďalšie, menej zdokumentované lokality. Len podrobný archívny a terénny výskum môže v budúcnosti ešte viac poodhaliť rúško tajomstva o menej známej, no o to zaujímavejšej baníckej oblasti Slovenska.

Peter Wittgrüber Mestské múzeum v Pezinku

Slnečné údolie.

XI. Pokračovanie

Zmienka o osade PTO - Rybníček nezapadá priamo do Slnečného údolia, má však bezprostredne súvislosť s touto lokalitou. Na sklonku deväťdesiatych rokov minulého storočia sa niekoľko kamarátov, ktorí boli ostatkami niektorých tramských osád, ktoré či už zanikli alebo im zánik dohodlo hrozil sa začali stretávať. Prvé stretnutia sa konávali na fleku pod Hrabom, ktorý založil Krivý. Z dôvodu privlastňovania si vlastníckych práv poľovného združenia na všetko čo bolo v ich správe museli tento flek opustiť a presťahovať sa na staronový flek Rybníček kde chodili takmer všetky pezinské osady. Tu sa na podnet kamaráta Šporáka zrodil nápad vytvoriť voľné spoločenstvo Priateľov táborového ohňa - Rybníček (PTO - Rybníček). O založenie sa vtedy najviac zaslúžili zakladajúci členovia Army, Cvrko Panáčik (T.S.), Bublák, (T.O. Čierny bobor), Krivý (T.O. Zálesák), Maťo, Gombík, Varecha, Drevko, Mraveneček. Šerifom osady sa stal Army, Cvrko zástupca šerifa. Tu pôsobili pod týmto názvom niekoľko rokov. Poriadali jarne a jesenné ohne na striedačku s kamarátmi Pivnými skunkami z Jablňového. Kamarát Cvrko s T.S. Panáčikom, prišli s nápadom pripraviť pre deti „Detské tramské hry“, na záver prázdnin, čo aj v roku 2002 po prvý krát úspešne zrealizovali a následne sa tieto hry konali opakovane na sklonku leta. V tom istom roku zmenila osada aj svoj osadný názov na Prvú tramskú osadu Rybníček. Členmi tejto PTO – Rybníček sa definitívne stali kamaráti: Army, Bublák, Cvrko, Gombík, Krivý, Drevko, Maťo a kamarátky: Mraveneček, a Varecha. Osada v tomto zložení usporadúva svoje vlastné akcie a vandre na Muránsku Planinu, do Slovenského Rudohoria, Zimné táborenia v Brdoch v Čechách a trvalo udržiava kamarátske styky s tramskými osadami zo Záhoria, z okolia Zochovej chaty. Ako na fleku pod Hrabom aj tu sa stali trampí poľovníkom a poľovnému združeniu nepohodlný a museli sa po dohode presťahovať na ohraj Hrubej doliny blízko Stupov. Keďže nový flek bolo pôvodne miesto po skládkach lomového kameňa vyžadovalo to veľa úsilia na zrekultivovanie tak aby sa tento flek dal využiť na trampovanie. Na tomto fleku usporiadali okrem Detských tramských hier aj niekoľko osadných ohňov. V roku 2004 sa osada podieľala na usporiadaní 11. slovensko-českého potlachu na Dunaji. Počas tohto obdobia opustil rady osady šerif Army. Účasť na slovensko-českom potlachu osada zavŕšila do úspešného zakončenia pod vedením zástupcu šerifa kamaráta Cvrka. Osadné nezhody v rokoch 2004 až 2006 vyvolali voľbu nového šerifa, ktorou sa stala Varecha a zástupcom sa stal

Bublák. V roku 2007 opúšťa rady osady kamarát Cvrko. No i napriek jeho odchodu sa s osadníkmi stretáva na ich akciách. Podľa nepodložených informácií z posledného obdobia aktívnymi členmi ostali šerifka Varecha, Bublák, Drefko, Krivý. Maťo pre vážny zdravotný stav a po absolvovaní niekoľkých operácií trampuje už len sporadicky. Gombíkové rodinné dôvody tiež obmedzili trampovanie. Šporak zakotvil v Prahe. Z posledných rokov je známe, že osada prijala nového člena osadníka Jara.

Podklady poskytol Cvrko 2007, spracoval Lewis december 2011

JICARILLA-1963-2008

IV. pokračovanie.

Zostaňme ešte pri našom Epidesi (Biskupické – Kopáčske rameno), kam sme sa dostali aj skratkou povedľa poslednej (z piatich) studní, čo bol oplotený a chránený zdroj pitnej vody. A to len v bagančiach alebo neskôr v kanadách, nakoľko cez to chrastie a žihľavu sa muselo krok po kroku

namáhavo presekávať bajonetmi. Vyšliapaná cestička viedla od kvádra doľava popri ramene. Tade sa na pešo chodilo lepšie a dalo sa tiež aj na bicykli to sme boli rýchlejšie na fleku. Epides tvorila malá lúčka vtiesnená do hustníka, na ktorej uprostred rástol starý ohnutý hloh. Tam sme na dlhé roky zapustili korene. Bol to flek v skutku náš najobľúbenejší a môžeme povedať aj najbližší k domovskému obydlíu. Počas rokov sústavným plienením zrástom a vyčesávaním buriny sa stala lúka krajšou, zdanlivo väčšou čo sa jej stalo osudnou, tento raz v dobrom slova zmysle. Ako les aj toto miesto občas poslúžilo na vyrúbanie, nie však ako kvalitného dreva, ale ako úžitkové a nie vždy legálne vyťažené, ale o tom potom. To

riadne drevo zostávalo podobe siahovic (metrovice) bez pohnutia len kúsok za „naším“ flekom niekedy aj niekoľko rokov, kým nevyschlo skoro na prach. Vtedy ho aj nám už bolo ľúto, ale dosť o tom. Je zaujímavé, že sme tam nikdy, ale naozaj nikdy nemali žiadne problémy. Neboli problémy ani s drevorubačmi, ktorým sa tam tiež asi ľúbilo, vzhľadom na ostatky drobných ohorkov olejových flákov z traktora, alobalov a podobne, čo však mohlo ostať aj po iných milých návštevníkoch. Tak isto s pánom horárom z Kopáča sme nemali žiadne nepríjemné skúsenosti, hoci pár metrov za ramenom začínala hranica obory respektívne rezervácia Kopáč. Zrejme nepovažoval za potrebné otravovať neškodnú omladinu viac ako jeden či dvakrát za päť rokov. Doposiaľ je však záhadou, ba skoro zázrakom, že sa tam ani nechyrovalo po žandároch, pandúroch, či ako sa im (SNB-ák) hovorilo. Často krát sa stávalo, že počas noci, najmä koncom septembra sa z húštiny za nami ozývalo drúzganie chrastia, ba aj trúbenie jeleňov ako si nadháňali laňky. Možno ich zaujala naša „jemná“ hudba, veď aj naše pesničky boli o láske. Nebolo núdzou stretnúť takéhoto krásavca na čistinkách, na „našom“ chodníku. Za tmy, z pár metrov to veru nebola žiadne sranda a vôbec dodnes sa nevie kto sa tam viacej triasol, on či baterka? Nikdy

sa nestal žiadny vážny úraz, mimo porezaného či seknutého prsta alebo defektu na bicykli. Suché topoľové konáre sme vláčili z blízkeho okolia. Dreva na táborák bolo dosť a do roka ho napadalo dostatok, dokonca ho bolo dosť naplaveného na hromadách po povodniach. Podstielku do stanu sme získali z vysokej trávy, ktorú sme museli stále kosiť alebo trhať rukami. Zaľahnúť na ňu bolo ozajstným pôžitkom, lebo taký mäkký matrac sme nemali ani doma. Na ďalšom vandri, pokiaľ bola suchá zostala slúžiť ako matrac ďalej. Keď zmokla slúžila na ohnisku ako dymovnica proti komárom. Veď sme aj tak voňali. Keď sme sa vrátili domov, tak nás pustili akurát na gánok, na balkón (kto ho mal), alebo na záhradu, či do šopy. Stany - ihlany sme stavali (ak sme vôbec stavali) na všetky tri spôsoby. Kto si ulahodil flek pod stromom alebo si k nemu vysekal miesto, prehodil lano, špagát či remeň zavesilo alebo vytiahol o strom. Najčastejšie boli cigánky, ktoré sa oplatilo pozornejšie vybrať, upraviť dĺžky (jedna bývala dlhšia na zavesenie vlajky) a ponechať ich zviazané, lebo ostávali na fleku schované k ďalšiemu vandru, pokiaľ nezmizli. Stredovou výstužovou podperou stanu stavali samostatne bývajúci, alebo naopak najmä budúci milenci, ktorí sa tak poistili proti prípadnému trampskému žartíku – odrezaniu cigánok.

Tony Lovec

Celosvetový potlach-Kanada 2011. Môj splnený sen. *Peter „Bublina“ Krajčovič*

Už od čias, keď krátkodobo fungovala Slovenská Únia Táborníkov (1968-1970) vo mne driemala myšlienka vidieť Kanadu na vlastné oči. Vtedy únia začala presadzovať

a do svojej činnosti zahrnula aj organizovať pre študentov lesné brigády v kanadských lesoch zamerané na pomoc pri ťažbe dreva a zároveň sa zdokonaľovať v angličtine. Bohužiaľ prišiel Husák so svojou normalizáciou a vyriekol pamätnú vetu „...státní hranice není korzo...“, čo malo neblahý dopad aj na život a československý tramping. Plánované sny sa zrazu zrútili a v srdci zostala iba túžba, ktorá vo mne driemala ďalších 40 rokov. Keďže

kontakty so slovenskými emigrantmi sa po nežnej revolúcii zasa obnovili naplánovali sme spolu s kamarátom Matesom, ktorý už vyše 30 rokov žije v Austrálii, že sa tohto roku zúčastníme na celosvetovom potlachu v kanadskej Britskej Columbii. O túto akciu bol medzi trampami veľký záujem, pretože sa pováralo, že to bude posledný potlach s celosvetovým zameraním, ale nakoniec sme z Trnavy išli iba dvaja. Božka Uhríková, vdova po kamarátovi Čigrovi z TO. Čuvači a ja z TO. Biely Tesák. Pri plánovaní trasy cesty a dĺžke pobytu sme zistili, že by bolo dobré, keď už budeme za veľkou mlákou,

pozrieť sa aj do USA. Tak vlastne naplánovali jeden veľký, dlhý vander. Trval 5 týždňov a prešli sme 2 štáty v Kanade a 12 v USA. Pri presunoch sme spolu najazdili spolu vyše 11500 km autami, ktoré sme mali objednané v požičovniach.

Do kanadského Vancouveru sme leteli z Wiedne, cez Londýn a v cieli na nás čakal Mates s kamarátom Georgom, s ktorým sa Mates poznal počas svojej emigrácie a žije v severnom Vancouveri. U Georga na nás čakala Matesova manželka Kristína a pri večeri sme podrobnejšie preberali, ako prežijeme nasledujúcich 11 dní v Britskej Columbii a Alberte, dvoch susediacich štátov západnej Kanady.

Druhý deň sme sa autobusom vybrali na prehliadku Stanlyho parku a do centra Vancouveru. V parku sa nachádza aj indiánske múzeum s totemovou lúkou. Tu už začali pracovať aj naše fotoaparáty, bolo na čo pozerieť. Po prehliadke centra mesta a prístavu na pacifickom pobreží sme si v požičovni požičali 5 miestnu Hondu na cestu po západnej Kanade. V tom zhone sme si ani poriadne neskontrolovali stav pneumatík a až na ceste sme zistili, že sú značne opotrebované. Urobili sme posledné nákupy potravín, vecí potrebné na campovanie, ktoré sme nemohli brať do lietadla. Baby si dokúpili teplé spacáky, ktoré, ako sa neskôr potvrdilo dobre využili. Večer balíme a ideme spať. Ráno vyrážame na asi 1000 km dlhú cestu do Princ George. Z Vancouveru vyrážame na sever popri Pacifiku a ďalej na severovýchod bližšie k Skalistým horám. Prvou zastávkou na tejto ceste sú dva obrovské vodopády Brend Wain na horských riekach, ktoré sa vlievajú do oceána. Pokračujeme na Whistler, jedno z najväčších lyžiarskych stredísk v Kanade s celoročným lyžovaním. Toto miesto mi pripomína našu Tatranskú Lomnicu. Lanovky tu premávajú asi do n.m výšky 2800 m. Okolité štíty majú cez 3000 m. My však máme smolu, je zamračené, prší a končiare hôr sú počas našej návštevy v mrakoch. Pokračujeme ďalej a noc strávime v lacnom motely, lebo hľadať camp v tomto počasí nemá zmysel, premokli by sme do nitky. Na večeru varíme cestoviny s bolonskou omáčkou. Pozrieme správy o počasí, ktoré nám Mates s Kristínou prekladajú a unavení po celodennej ceste ideme do duchien.

Ráno pokračujeme v ceste pričom pozorujeme krásnu kanadskú prírodu. Do Princ George sme prišli na obed. Tu po krátkom telefonickej dohovore sa pred informačným centrom stretávame s Balvanom a jeho manželkou Darlin, ktorí tu žijú aj s o svojimi dvomi deťmi. Po zvitání sa a presúvame sa do Balvanového domova, ktorý je asi 20 km od Princ George. Balvan tu na svojom pozemku, ktorý má asi 10 km

štvorcových postavil veľký priestranný zrub z borovicovej guľatiny. Umiestnil ho na vyvýšenom kopčeku veľkej lúky a nazval ho „Nový Holint“ po starej horárni v Malých Karpatoch, kam chodila trnavská trampská osada Pardáli, ktorú mali spolu s bratislavskou osadou Jicarilla. Kamarát Balvan je spoluzakladateľom Pardálov a do Kanady emigroval v roku 1968. Po prehliadke jeho pozemku nás ubytoval vo svojom štýlovo zariadenom, priestrannom zrubu. Po večeri, ktorú nám pripravila Darlin sme

debatovali o súčasnom aj minulom trnavskom trampingu a Balvan nás oboznámil s akciami, ktoré robia kamaráti zo západnej Kanady. Sú to potlachy, sleziny a tiež Trampská gitara. Ďalší deň sme spolu s Balvanom a Darlin navštívili zlatokopecké mestečko Barkervill, ktoré je od Princ George vzdialené asi 250 km. V roku 1867 tu Angličan Barker objavil zlato a ťažilo sa tu takmer jedno storočie až do roku 1960. Po vyťažení zlata z tejto divočiny odišla väčšina

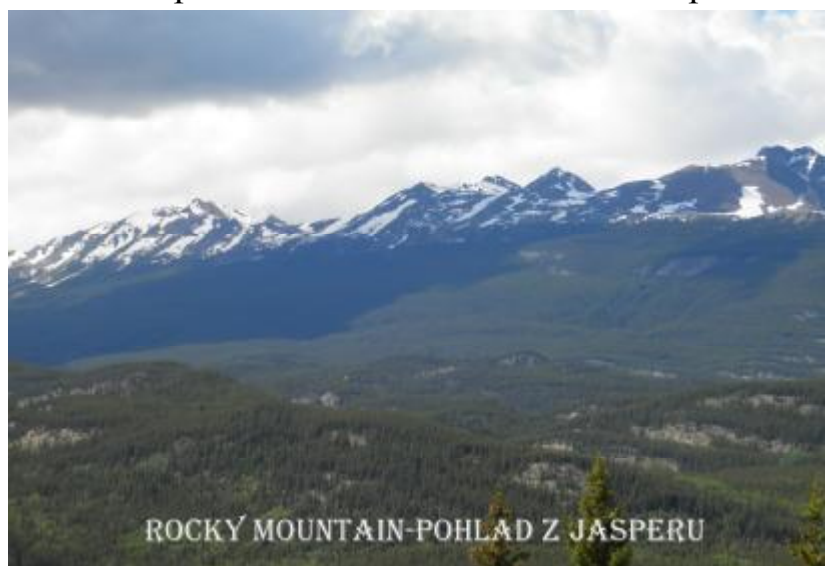
obyvateľov tohto krásneho mestečka, ktoré dnes vidíme iba vo filmoch. Urobili tu skanzen, v ktorom zachovali pôvodné budovy a banské stroje poháňané vodou.

Nájde tu poštový úrad, hasičskú zbrojnicu, lekára, kováčov, stajne pre kone, pár hotelov a salónov a nesmieme zabudnúť aj na najstaršie remeslo, ktorým sa tu živili tunajšie dámy. Okrem turistov sem prichádzajú aj školské výlety a deti sa tu oboznamujú s ťažkou prácou zlatokopov a ich spôsobom života. Okolité vrchy a potoky mi veľkosťou pripomínajú našu Veľkú Fatru.

Po návrate z celodenného výletu trávim večer s Balvonovou rodinou. Jeho dcéra Naomi nám krásne hraje na mandolíne, mi plánujeme ďalšiu celodennú trasu s tým, že sa s Balvanom a jeho rodinou stretneme vo štvrtok, 16.6.2011 na potlachu na Busch River. Opúšťame

Princ George, kurz na juhovýchod cez Robson national park kde prekračujeme hranicu do Alberta. Vítajú nás Rocky Mautin tentokrát z východnej strany. Po asi 400 km dlhej ceste prichádzame do centra Jasper national parku, ktorým je mestečko Jasper. Na okraji nájdeme camp v ktorom si prenajímame peknú chatku s kuchyňou s plným vybavením. Dievčatá varia večeru, my

s Matesom robíme zábery okolitých hôr s krásnym výhľadom na Atabasca River, ktorá sa vlieva do Columbie River. Ráno vyrážame o niečo skôr, aby sme toho dnes videli čo najviac. Prvá zastávka je na prielome Atabasca River, kde sa rieka , ako náš

Váh v Hlohovci zužuje do tenkého lievika obrovským vodopádom padá do zemskeho

zlom, hlbokého asi 50 m a opäť naberá svoju šírku. Rafteri tu musia svoje člny prenášať, táto prírodná prekážka sa nedá splaviť. Pokračujeme hore prúdom na ľadovec Atabasca, ktorý vlastne napája Atabasca River. Po ceste fotíme čierne medvede, losy, ktoré sú teraz bez parožia a tiež jelene Wapiti. Zvieratá si už zvykli na cestu a na autá s turistami a sú menej plaché. Blížime sa k Lake Luis, horskému jazeru, ktoré napája rovnomenný ľadovec. Fotíme tu horské kozy, ktoré majú bielu srst'. Počasie máme aprílové a na štvrtisíc metrových končiaroch je stále ešte veľa snehu. Podvečer prichádzame do Banf, horského kúpeľného mestečka. Doplňujeme zásoby potravín a benzínu a noc strávime vo väčšom penzióne pre turistov, kde je možnosť si navariť. Je tu priestranná plne vybavená kuchyňa s veľkou

jedálňou.

Ďalší deň zase prší a my sa presúvame do asi 200 km vzdialeného Golden. Po ceste si prezeráme v hlbokom kaňone železničnú trať a tunelmi niečo podobné, ako naša telgartská smička. Vlaky tu ťahajú dízlové lokomotívy a sú dlhé 2-3 km. V súprave býva často 6 takýchto lokomotív. Túto trať cez Skalisté hory stavali v rokoch 1867-1870. Prichádzame do Golden, väčšieho mesta zo železničným uzlom, kde robíme posledné nákupy. Doplňame potraviny a benzín. Pred nami je 80 km dlhá cesta na potlachovisko Busch River, Tvorí ju spevnená zväžnica, ktorá je dostatočne široká, maximálna rýchlosť na bezpečnú jazdu je len 40 km za hodinu. Vede proti prúdu rovnomennej rieky a na celom úseku tvorí zopár horských jazier, kde sme zaregistrovali pár rybárov. Okrem jedného odpočívadla, na ktorom boli lavičky zo stolom a prístreškom sme nevideli žiadne ľudské obydlie. Na konci našej strastiplnej ceste sme sa vytraseení dostali do cieľa našej cesty, na potlachovisko na Busch River. Potlach sa koná na starom fleku, na ktorom robili Kanadania svoj posledný celosvetový potlach a to z toho dôvodu, že cestu na Icefall Brook na jar zavalila lavína snehu, stromov a blata a stále je neprejazdná.

8.celosvetový potlach mojimi očami.

Potlachovisko sa nachádza v rozšírenom meandri rieky Busch River, ktorá tu v niektorých miestach dosahuje šírku asi 60 m, ale má o to prudší tok. Ideálna voda na kanoe. Camp je rozdelený na 2 časti. Prvá časť je určená na stavenie stanov a campových vozov, sú tu latríny a veľkokapacitný kontajner na smeti, ktorý je zabezpečený proti vniknutiu medveďov. Nie nadarmo domáci tomuto campu hovoria aj zotavovňa medveďov. Je ďaleko od ľudských obydlií a sem vyvážajú rančeri neposlušných macov, ktorý sa naučili chodiť do smetných nádob, kde si hľadali potravu. Tento problém máme aj u nás na Slovensku, iba ich nemáme kam vyvážať.

Druhá časť je samotné potlachovisko, oddelené od campu, kde nie je možný prístup s autom. Sem iba po svojich. Tvorí ho malý kruhový amfiteáter s priemerom asi 25 m. V strede, ktorého je postavená a plachtou zakrytá pagoda. Okolo kameňmi vyložený kruh čistoty v primeranej vzdialenosti sú do kruhu uložené lavice z dreva. Je tu vlajkový stožiar a kanadskou, českou a slovenskou vlajkou v pozadí stoja dve indiánske teepe. Oproti na druhej strane je postavená vlajkosláva, kde sú umiestnené vlajky jednotlivých tramských osád, spoločenstiev a samotárov z celého sveta. Pri našom prezentovaní ich tu viselo 64. Hneď vedľa stojí malé pódium zakryté maskovacou sieťou. Pri ňom sú vystavené pekné ceny do súťaží, ktoré sú vyrobené tradične z dreva, ale aj z parožia, kostí a kožušín. Po príchode do campu sme si postavili dva stany medzi Austrálčanmi. Krátko po nás prišli ďalší a to Škobla a Bubro zo svojimi polovičkami.

V piatok pred potlachom usporiadatelia zorganizovali výšľap do kaňonu, cez ktorý sa ide na plánované miesto tohtoročného potlachu, na Icefall Brook. Voľný čas do zahájenia sme venovali vzájomným návštevám kamarátov a zoznamovaním sa z novými. V každej časti campu sa ozývala krásna tramská muzika, vymieňali sme si malé upomienkové darčeky, odznaky a vlajočky.

Tesne pred zahájením sa robila spoločná panoramatická fotografia, ale bolo nás tam toľko, že ju museli robiť na štyrikrát. Keďže je v týchto zemepisných šírkach v polovici júna dlho svetlo. Slávnostný oheň sa zapaloval o 19 hodine Vancouverského času a tak sa väčšia časť večerného programu dala natočiť na video. Úplná

tma nastala až po 22 hodine. Počas zapalovania fakiel a presunu k ohňu sa hrala stará tramská hymna: Ahoj vy trempové a tuláci. Celkom sa zapálilo 6 fakiel, 4 k ohňu a dve niesli indiánka a lovec, ktorí stáli pred pódium. Pri zapalovaní slávnostného ohňa sa hrala Vlajka a po nej po minúte ticha: „Do osady prišla dívka“ za kamarátov, ktorí sa vydali na svoj večný vander. Účastníkov potlachu privítal kamarát Fony a celý večerný program včetně veselého rozprávania viedol Naffák z Prahy. Mne a Škoblovi dvom Trnavákovi sa dostalo tej cti, že sme boli zvolení do poroty pre večerné súťaže, Škobla za Austráliu a ja za Slovensko. Po zdraviciach a odovzdávaní darčiekov pre organizátorov začali večerné súťaže v sólo speve, duo speve a osadovom speve. Tieto trvali až do 01 hodiny po polnoci, kedy porota vyhlásila výsledky večerných súťaží. Pri posudzovaní sa prihliadalo hlavne na tramskú pieseň, interpretáciu a vlastnú tvorbu. Potom hrali jednotlivci aj kapely už mimo súťaž. Tišňovákovi bolo počuť ešte ráno o 7 hodine. Oslavovali víťazstvo v osadovom speve a kamarát Sosník v sólo speve.

Pokračovanie v budúcom čísle.

Tramské hnutie a valašskokloboucko Jaroslav Šperling – Kejpr

Věnováno kamarádkám a kamarádům -- deviate pokračovanie

OSADA VĚČNÉ MLÁDÍ

Osadní chata stojí na území zvaném Javorůvky, na severozápadním svahu hory Královec. Jméno chaty Shangri-la pochází z knihy Jacka Hiltona - Ztracený obzor. Je to jméno buddhistického kláštera v Himálajích. Kamarádi z osady Věčné Mládí tu trávili volný čas při písničkách, hrách, volné zábavě a různých radovánkách. Po válce bylo mezi mladými hodně výzbroje, což se projevilo i na této chatě. „Vypadalo to tam někdy jak na Divokém Západě,“ vzpomínají pamětníci. Počátky osady se datují k roku 1943, kdy na nedalekých Pulčinách kamarádi ze vsetínských osad pořádali potlach. Tohoto potlachu se zúčastnili i kamarádi z Val. Klobouk. Byli to Zoro, Džoze, Johny a Syneček. Někteří z nich pracovali na Vsetíně ve zbrojovce a tam se dostali k trampingu. Nejstarší a nejvlivnější vsetínskou osadou byla Hawai. Vznikla v době velkého rozmachu trampingu v roce 1938 s původním názvem Vlci západu. V r. 1941 došlo ke spojení s osadou Hawai Vítkovice. Tak vznikly spojené osady Hawai, které měly velký vliv na tyto klobucké kamarády a přiměly je k založení osady. To proběhlo v roce 1944. Jejimi členy byli: šerif Karel Cmajdálka - Zoro, Karel Papež - Johny, Tonda Papež - Tom, Vladimír Severa - Syneček, Vašek Janáč - Fin, Josef Loveček - Džoze a od roku 1948 Jarolím Machala - Džim.

OSADA VLKŮ

U vzniku této osady, která neměla dlouhého trvání, byl Jarolím Machala - Džim. Při pasení krav na Javorůvkách se setkává s osadním životem shangriláků a to bylo impulsem k založení osady, poněvadž na Shangrile pro něj zatím nebylo místo - byl pro ně moc mladý. Vlci působili na částečně opuštěné chatě Ponapru. Zaměřovali se hlavně na příhraniční slovenské hory - Zubák, Lednice, okolí Vršatce. Do roku 1945 se tam nesmělo chodit, proto to pro ně byl dosud neprobádaný svět. Pak jezdili na Pulčiny, Vizovické a Hostýnské vrchy, kde po válce pominulo nebezpečí Němců a partyzánů. Založení byli roku 1946. Její členové byli Jarolím Machala - Džim, Jaroslav Jaroš - Kolečko, Pepa Kocourek - Špekún, Staňa Machala - Sandy, Jožka Žilák - Věšák.

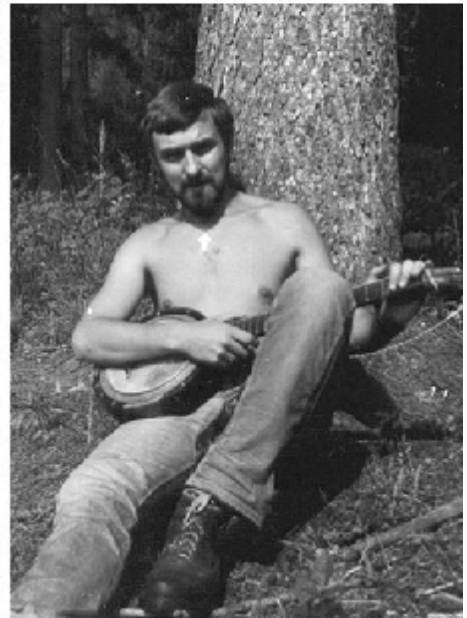
Nahoře Džim a Kolečko, dole Špekún a Věšák před chatou Aja r.1947

Zleva Džim, Malý Tom, Johny, Zoro a Čochtan

- 1) Na chatě Ptákovňa
- 2) Zhora doprava Tajman, Mýval, Smil, Ohnivák a Maky
- 3) Na chatě Vršana r.1967, zleva Ohnivák, Maky, Saďoš, Tajman a Džim
- 4) Zleva Ohnivák, Smil, Mýval, Tajman a Saďoš
- 5) Goya
- 6) Rodinný výlet

OSADA JAVORINKA

Parta kamarádů s původním názvem Bufalo se scházela na chatě, které se kdysi říkalo Klášter. Stála na Javorůvkách, kousek nad chatou Shangri-la. Byl to pozůstatek z války, kdy tyto chaty měly sloužit k bydlení pro lidi, kteří při bombardování ztratili domov. Na Javorůvkách byla postavena asi roku 1945 a byla určena pro pastevece krav. V roce 1955 ji odkoupili rodiče Jarolíma Šuchmy, zvaného Smil a přestěhovali ji na nynější místo, na horní část Javorůvek. Smil tam chodíval se svými kamarády Jurů Sukupem, Zdenkem Hejdů a Jožků Bařinků - Bartoněm. Po určité době kolem Smila vznikla nová formace kamarádů. Byli to: Miloš Choleva - Tajman, Ruda Ritter, Ota Brož - Nezmar, Lojza Fojtů, Vašek Kostka - Koleno, Rošť'a Pohůnek a Tonda Vrána. V této sestavě fungovali do té doby, než Smil odešel na vojnu. Po vojně pak vzniká a je založena T.O. Javorinka. Název převzali z nového názvu chaty, který vymyslel Karel Bauer z Bratislavy - Smilův švagr. Vliv na založení osady měl také Džim z T.O. Věčné Mládí. Zakládající členové byli: Tajman, Smil a Josef Frička - Mýval. Kolem této trojice se pohybovali další kamarádi a kamarádky, kteří do osady vstupují až později. Byli to: Julek Fiurášek - Ohnivák, Jindra Fiurášková - Maky, Lad'a Fuček - Fuk, Majka Šuchmová, Jana Cholevova - Jenka, Franta Papež - Goya, Lida Papežová, Mirek Janík - Budulínek a Zdena Janíková - Pampeliška. Osada působila na chatách Javorinka, Vršana a Ptákovňa. Vršanu osídlil a opravil Ohnivák a Lad'a Sadílek. Bylo to roku 1964. Při opravě jim v pozdější době pomáhali Franta Jančálek a Fuk. 31.5.1969 se započalo se stavbou nové osadní chaty s názvem Ptákovňa, která leží na Dobšeně. O stavbu se hlavně zasloužili Tajman a Ohnivák - nynější majitel. Osada měla velký vliv na život SKO. Hlavně při pořádání potlachů a setkávání trampů na Ptákovně na Den ptactva bylo vždy veselo. Udržovali dobré vztahy s trampskými osadami ze širokého okolí, zvláště ze Vsetína. Rádi vzpomínají na rodinné.

výlety na Nitranské Rudno a Banský Studenec, kde při vaření čaje málem otrávil své děti alkoholem. Došlo k záměně flašek s borovičkou a vodou. Jezdili hodně do okolních hor a na Slovensko

- 1) Fox Hill
- 2) Nahore Fred a Šolmes,
dole Sandy a Víťa Šild
- 3) Vetešník, Fred, Jonášek a
Šolmes
- 4) Nahore Žužla, Syrda,
Kcejpr, Frenky a Pišta,
dole Dobíšek a Sandy
- 5) Šolmes a Franta Bodný
- 6) Yukon na vandru

Vítanie jari Sklená Huta 2012.

8. marcový pochod 2012.

© Vydalo: Regionálne tramské združenie – Pezinok pre vnútornú potrebu združenia.

Spolupracovali kamaráti : Gula, Rendy, Lewis, Tony Lovec, Kejpr, a ďalší.

Predpokladaná uzávierka budúceho čísla 16.8.2012.

kontakt: www.rtzpezinok.tym.sk, www.malokarpatskyobcasnik.tym.sk email: malokarpat.obcasnik@gmail.com